

Opschrift

Vergadering van 11 september 2025

Nummer: 2025_MV_00676

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Charlotte Coucke: Banden tussen school Russisch ‘Smart Start’ en Stad Gent

Raadslid(-leden):

Charlotte Coucke - N-VA

Bevoegd: Evita Willaert

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

Midden juli verscheen in De Morgen een artikel dat kritische vragen stelde bij de banden tussen de Stad Gent en Smart Start, een school voor de Russische taal en cultuur in onze stad. De school neemt aldus het artikel deel aan door de partij van president Poetin opgezette initiatieven met ‘Groot-Russische’ inslag, schoolboeken zouden de actuele Russische visie over de oorlog in Oekraïne overnemen, er was een reis naar de bezette Krim, en de banden met de Russische ambassade zouden nauw te zijn.

Tegelijk blijkt Smart Start sinds september 2022 door de Stad Gent erkend te zijn en ontving de organisatie tijdens de daarna volgende jaren subsidies ten bedrage van ongeveer 3000 euro per jaar. Op zijn website wordt de Stad Gent ook expliciet genoemd als één van de partners van de organisatie.

Vraag:

Graag stel ik hierover de volgende vragen:

1. Kan de schepen een overzicht geven van de banden tussen de Stad (en Groep) Gent en Smart Start, zowel financieel als anderszins?
2. Wat is de reactie van de schepen op het artikel? Hebben de schepen of haar diensten naar aanleiding van het artikel contact gehad met Smart Start?
3. Zal het stadsbestuur de financiële steun aan Smart Start verderzetten? Mag Smart Start de Stad Gent als partner blijven noemen?
4. Erkent of subsidieert de stad cultureel-educatieve initiatieven die banden hebben met buitenlandse ambassades en/of regimes?

Antwoord

Beste Raadslid Coucke, dank voor je vraag.

Voordat ik inhoudelijk antwoord, wil ik enkele zaken meegeven

Laat me meteen héél duidelijk zijn: het is niet toegelaten dat een organisatie die subsidies van de stad Gent ontvangt, propaganda maakt voor het oorlogsregime van Poetin. Dat is echt ontoelaatbaar. Alle onderdelen van onze reglementen moeten gerespecteerd worden, bijvoorbeeld dat werkingen moeten openstaan voor iedereen, rechtvaardig en inclusief moeten zijn, de kinder- en mensenrechten moeten respecteren, niet partijpolitiek mogen zijn, ...

We hebben ons in deze stad heel duidelijk uitgesproken tégen de Russische invasie en vóór de rechten van het Oekraïense volk. U weet welke inspanningen onze stad en de Gentenaars doen voor de Oekraïense vluchtelingen die in onze stad toekwamen na de inval van Rusland. Er waren meteen vele solidariteitsacties waarbij scholen rugzakjes vulden voor Oekraïense kinderen, er waren de initiatieven van burgers die Oekraïense mensen onderdak boden in hun eigen woningen, er is nog steeds het Oekraïense nooddorp in Oostakker, we hebben de ondersteuning van zoveel Gentse scholen aan Oekraïense leerlingen die instroomden, etc etc.

Maar ik wil ook zeggen: de huidige politieke en militaire gedragingen van het Rusland van Poetin vallen niet 1 op 1 samen met de Russische cultuur of het Russische volk zelf. We moeten blijven met 2 woorden spreken. We kennen niet alle bronnen of alle dubbelchecken omtrent dit artikel over de Russische school in Gent. U zag ongetwijfeld ook dat er meteen na dit artikel een tegenartikel verscheen. Ik zal me hier beperken tot zaken die wij kunnen nagaan en objectiveren.

Ik wil ook aangeven dat we hiermee niet alleen in Gent geconfronteerd worden.

Diezelfde auteur als van het artikel waar u naar verwijst, publiceerde in 2024, in Doorbraak, een gelijkaardige tekst over de 3 Russische scholen in Antwerpen, evenzeer met linken naar stedelijke en mogelijks zelfs Vlaamse ondersteuning. Ik heb niet de mogelijkheden om alle factchecks te doen, mevrouw Coucke. Waarschijnlijk zijn ze in Antwerpen wel gebeurd. Het toont in elk geval wel aan in welke context we als steden en gemeenten navigeren.

Over het artikel en de reactie van Smart Start

Gent is een kind- en jeugd vriendelijke stad die inzet op een veilige, inclusieve en stimulerende omgeving. Samen met diverse gemeenschappen – van Oekraïens tot Russisch en vele anderen – bouwen we aan een rijk vrijetijdsaanbod waarin elk talent en elke identiteit telt. Zo willen we gelijke kansen, participatie en verbondenheid voor alle kinderen en jongeren ondersteunen. Het artikel was inderdaad heel kritisch voor Smart Start. Het artikel suggereerde dat de elementen uit de werking van deze organisatie mogelijks niet in overeenstemming zijn met de waarden die Gent als kind- en jeugd vriendelijke stad uitdraagt. Na het verschijnen van het artikel -net voor Gentse Feesten- hebben zowel de collega's van de Jeugddienst als ikzelf om bijkomende verduidelijking gevraagd bij Smart Start zelf.

De organisatie weerlegde, in antwoord op mijn vragen, de beschuldigingen in het artikel als volgt. Ik lees even voor:

“Smart Start heeft geen banden met politieke structuren. Wij richten ons op tweetalig onderwijs, het behoud van de moedertaal en culturele integratie in de Belgische samenleving. Politieke neutraliteit en wederzijds respect zijn fundamentele waarden in ons werk.”

Ik ontving een overzicht van de aantijgingen en de elementen die zij aanvoeren om aan te geven waar die –in hun ogen- niet kloppen.

Ik ontving ook brieven van ouders, van wie de kinderen naar de Russische school gaan en die me gelijkaardige boodschappen stuurden. Onder hen waren mensen die verklaarden dat ze niet betrokken willen geraken in geopolitieke machinaties en wijzen op de elementen van de school die voor hen en hun kinderen van belang zijn: de cultuur en de taal die hun kinderen via deze werking kunnen proeven.

U hoort het al, raadslid Coucke: er zijn de aantijgingen van het artikel enerzijds en het weerwoord van de organisatie, en ook de steunbetuigingen van ouders anderzijds. Maar zoals gezegd willen we objectiveren en voert de Jeugddienst ook een zorgvuldig onderzoek naar de inhoudelijke en de bestuurlijke werking van deze organisatie.

Als onderdeel van dat onderzoek was er onder andere een onaangekondigd inspectiebezoek aan het Smart Start-zomerkamp in Koksijde. Ze werden er ontvangen en rondgeleid door de oprichtster en een ondersteuner. Tijdens dit bezoek kregen de collega's toegang tot de deelnemerslijsten, inhoudelijke voorbereiding, didactisch materiaal, etc. Zij hebben kunnen vaststellen dat 8 begeleiders 40 kinderen met verschillende nationaliteiten begeleidden. De kinderen waren afkomstig uit o.a. Kazachstan, Wit-Rusland, Rusland, Tsjetsjenië en ook Oekraïne. De collega's van de Jeugddienst ervoeren het type van activiteiten van het kamp gelijklopend aan andere kampen die ze deze zomer hebben bezocht.

U vroeg naar de link tussen onze stad en deze organisatie. Ik vroeg een overzicht op bij onze diensten.

- Na de aanvraag van Smartstart tot erkenning en subsidiëring door Stad Gent (we spreken over 2022) vond een inspectiebezoek en -onderzoek plaats waarbij alle inhoudelijke criteria uit het reglement afgetoetst werden. Er werd ook gepolst naar politieke of andere insteken, zoals hoort bij het onderzoek naar conformiteit met de voorwaarden.
- De organisatie toonde, op basis van hun agenda en plannen, aan dat het om een breed programma van activiteiten gaat, waaronder lessen Nederlands en Russisch, theater, muziek, dans, sport en tekenen, voor kinderen van 6 tot 18 jaar. Men verklaarde dat de activiteiten niet gericht waren op levensbeschouwelijke beleving of politieke doeleinden en dat alle kinderen, ongeacht afkomst, welkom waren.
- Er waren geen tegenindicatie van niet-conformiteit, dus er kwam positief advies dat leidde tot erkenning en subsidiëring.

Sinds het werkjaar 2022–2023 is de organisatie erkend. Ze ontving een startsubsidie van €3.000. Sindsdien ontving ze een jaarlijkse subsidie van ongeveer €3.650.

Dat maakt, mevrouw Coucke, dat er 2 overeenkomsten zijn met Smart Start: een erkenning en een subsidie.

Op basis van het recente inspectiebezoek (zomer 2025) en verdere opvraag en controle van aangeleverde documenten blijkt de organisatie niet meer te voldoen aan twee

objectieve voorwaarden van het subsidiereglement: hun deelnemersgroep bestaat niet meer hoofdzakelijk uit Gentenaars en hun begeleiderploeg is ruim ouder dan de voorwaarden die we stellen om in aanmerking te komen voor een jeugdsubsidie. De subsidie werd dan ook stopgezet op 31 augustus laatstleden.

Ook de erkenning verviel op diezelfde datum. Mocht de vereniging een nieuwe erkenning willen aanvragen, dan moeten zij die vraag actief terug neerleggen bij de Stad Gent. Navraag leert dat het eventueel niet-toekennen van erkenning moeilijker is, want die gebeurt onder andere op basis van verklaringen van de organisatie en onderschrijving van de criteria. Gezien de vermeende aantijgingen van het artikel, de geopolitieke situatie en het risico dat het Poetin-regime haar invloed toch probeert te vergroten via soft nudging, lijkt het me aangewezen om de verklaringen aan te scherpen en een duidelijke afstandsverklaring te vragen aan deze organisatie ten opzichte van de invasie en het Russische beleid.

Want ik zei het al, mevrouw Coucke, dat we een onderscheid moeten maken tussen de huidige politieke en militaire gedragingen van het Rusland van Poetin en de Russische cultuur of het Russische volk zelf. We moeten zeker alert zijn voor de machinaties waar imperialistische regimes zich van bedienen en we moeten niet naïef zijn omtrent de sluikse of softe manieren waarmee ze nudgen of sympathie proberen op te wekken. Hoewel we dus moeten aangeven waar onze rode lijnen liggen, moeten we ook niet het kind met het badwater weggooien en werkingen die mooie zaken realiseren voor kinderen in hun geheel fnuiken. Als deze werking haar erkenningsaanvraag zou willen verlengen en deze redenering kan onderschrijven door middel van een harde afstandsverklaring, dan moeten we die evalueren. Er is geen harde juridische grond om dat op voorhand uit te sluiten.

Mevrouw Coucke, u stelde tot slot een vraag naar erkenningen van werkingen met banden met buitenlandse regimes.

In onze reglementen werken we vaak met erkenningen op basis van verklaringen op eer. We leven in een steeds meer geglobaliseerde en complexe wereld enerzijds en de realiteit past zich ook aan aan de reglementen anderzijds. Het komt bv voor dat werkingen, van alle soorten, zich confirmeren om te passen binnen de voorwaarden van de reglementen. De diensten screenen, nemen jaarlijkse steekproeven en evalueren de vzw's of verenigingen maximaal, met de middelen waarover zij beschikken om de organisatie opnieuw te controleren op de vereisten van het reglement.

Zoals ik eerder zei ben ik er voorstander van om de verklaringen die we vragen, aan te scherpen. We zoeken een manier om enerzijds om te gaan met de diversiteit en de creativiteit van alle gemeenschappen in onze stad, maar om anderzijds duidelijk aan te geven waar voor ons de rode lijn ligt.

En ik begon er mee en ik zal ermee eindigen: dit is geen typisch Gents issue. Meerdere steden en gemeenten worstelen met deze uitdagingen in de geopolitieke contexten van vandaag. Het lijkt me dat dit een thema is waarover we in gesprek moeten gaan met andere steden, al dan niet gecoördineerd door Agentschap Binnenlands Bestuur en VVSG om ervaringen, kennis en praktijken uit te wisselen met elkaar. Het zou goed zijn dat lokale besturen overkoepelende ondersteuning kunnen krijgen omtrent deze thema's, gezien dit deels de parate expertise en kennis van lokale besturen overstijgt.

